

NOVA

SAMOUPRAVA

Izhaja vsakega 15. v mesecu.
Naročnina do konca leta 1928
20 Din.
Številka poštno-čekovnega urada
Ljubljana 12.592.

Glasilno gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo in upravnništvo.
Kočevje št. 18. - Telefon št. 5
Oglasi: mali beseda 2 Din, sicer
po dogovoru.
V uredniškem delu vrstica 10 Din

Vsebina: Mala bilanca ob desetletnici ujedinjenja. — Božič. — Proračuni javnih korporacij. — Tedenske vesti. — Iz NRS. — Inserati.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto 1929!

vošči

vsem naročnikom, prijateljem
in bralcem

Uredništvo.

Mala bilanca ob desetletnici ujedinjenja.

Kočevje, 1. decembra 1928.

Pred desetimi leti so tlačili Hrvate in Srbe Madžari, nas Slovence pa Nemci. V državnem uradu, na pošti, pri železnici itd. se je našega človeka le trpelo, komandiral pa mu je predpostavljeni Nemeč ali Madžar, ki je rad svoje šefovstvo predstavljal kot naraven izraz nadvrednosti svoje rase kot Herrenvolka in manjvrednost rase podrejenega. Naš obrtnik, trgovec in industrijalec ne samo da ni imel za svoje ustvarjanje državne podpore in kredita pri avstroogerski banki, ampak se je nasprotno v le premnogih slučajih uporabljala državna moč, uprava in kredit v otipljivem namenu, da se našega človeka v njegovem stremljenju udari, Nemce in Madžare pa podpre. Postalo je jasno, da se je v državnih avstrijskih organih naselil naskrivoma velenemški Volksrat, ki je v vseh važnejših gospodarskih in upravnih vprašanjih bil zakulisni dirigent potom svojih zaupnikov. Kar smo ustvarili pred vojno Slovenci na Korškem, Štajerskem in Kranjskem, Srbi v Vojvodini in Bosni, smo ustvarili iz svoje moči in proti državni volji ter v trdem boju z državnimi organi ter našimi narodnimi nasprotniki. Kot najplemenitejša in najvišja ideja iz tega boja je logično izšla misel, da bi dosegli **lastno državo**, da bi bili v vsem lastni gospodarji na svojih tleh.

Srečno izbrana in prevdarna politika kraljevine Srbije in srečno končana svetovna vojna sta nam vrgli ta cilj v naročje preje nego smo si se par let preje zamogli sami resno želeli. Dosegli smo lastno skupno in novo državnost, kateri je žrtvovala kraljevina Srbija svoje ime in svoje nesmrtnne zastave ter državne embleme, mi smo pa prinesli v skupno zajednico širne bogate pokrajine ter šolanost iz boja z dosedanji svojimi gospodarji, vsi skupaj pa trdno voljo, da si zgradimo ob Adriji jako slovansko državo po načelih zapadnoevropske demokracije.

Vsak normalno politično in pametno misleči človek bi dejal, da smo šli, ko smo se oprostili tujskih spon, naravnost s **poletom na državno graditeljsko delo**, da si postavimo krepko sokolsko gnezdo na kršnih kraških skalah ob Adriji, pa tja globoko notri v Alpe, Podonavje in do predvrat Soluna, s ciljem **vođeče balkanske države**, ki naj tvori posredovalni most med Zapadno in Srednjo Evropo na eni ter Orijentom na drugi strani, obenem pa naj bo **trdnjava miru**, slonečega na mirovnih pogodbah, ki so vzpostavile zopet mir, red in svobodo v Evropi.

Tisti, ki so računali s temi cilji in delom naše države, v prvih desetih letih še niso

prišli na račun. Ne more se zanikati velikansko civilizatorno in kulturno delo, ki ga obavlja naša država v južnih pokrajinah, ki jih je dobila v stanju turškega srednjega veka. Solstvo, zdravstvo, javna varnost, ceste, železnice in kulturne ustanove na vseh poljih so tem pokrajinam v tem desetletju preobrazile lice. Te dežele se evropizirajo v najboljšem pomenu te besede. Deloma velja to tudi za Bosno in Hercegovino, dočim je predvojna Srbija bila že pred vojno v polnem položaju evropske demokratske države. Da se je tudi v prečanskih krajih nekaj zgodilo, svedoči popolno narodno šolstvo v Sloveniji z univerzo na čelu in isto v Vojvodini s fakulteto v Subotici. Ni pa umela naša desetletna Zajednica ustvariti enotne sebi odgovorne, rekel bi **suverene zavesti skupnosti z eno državno in narodno voljo in skupnim političnim ciljem** vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Da še več: niti **enotne zakonodaje** nam ni prinesla desetletna Zajednica ter je predvidoma še ne bo tako hitro.

To je slaba bilanca. Tem slabša, ker se opaža, da medsebojno zaupanje mesto da raste, pada.

Manjka v politični naši areni **moža**, ki bi umel ubrati faktično obstoječe **skupne strune** Srbov, Hrvatov in Slovencev ter jih z večjo roko združiti v prijeten **akord**, v **plodovito zajednico**. Ker stoji zajednica na najširši demokratski podlagi, bi ta akord moral preobraziti naše stranke, kar bi se dalo doseči s praznično menjavo **volilnega zakona**.

Naj bo drugo desetletje plodovitejšo, srečnejše!

S.

Božič

je izrazit praznik **miru in sprave**. Ne morda kakšne jokave ali hinavske. Ta bi itak ne držala. Tudi ne take sprave in miru, ki bi za vedno prekinila **interesna nasprotstva**. To bi bilo protinaravno. Ker življenje je boj in boj je življenje. Ko se človek neha boriti, neha živeti. Nimajo zastoj vsa narodna ljudstva izrednega spoštovanja do boja sposobnih, bojaželjnih mož ter si jih postavljajo za voditelje v pričakovanju, da bodo umeli i sebi i svojim priboriti mesto na solncu. Isto velja v spremenjenih oblikah še danes ne samo v politiki, ampak tudi v gospodarstvu. **Aktivnost** je ustvarjajoči faktor, aktivnost pa pomeni **hoteno spreminjanje obstoječega**, kar vodi do **obrambe** onih, ki so na obstoječem interesirani, torej **boj**. **Pasivnost**, zadovoljnost z obstoječim, torej mir in počitek, pa vodita do povzittja obstoječega, k nedelavnosti, **razpadu in poginu**. Takega miru ne zahteva in ne slavi naš Božič. Naš Božič hoče le, da se v teh dnevih posveti človek tudi **samemu sebi in skladju** svojih in tujih interesov. O Božiču se je rodil sam Bog v osebi Sina; Božič pomeni torej tudi **pomladitev in preroditev** ne samo v telesnem, ampak tudi v **duševnem** smislu; preroditev in pomladitev **našega mišljenja in čustvovanja** ter udeještvojanja v mladem, **plemenitem** smislu.

In v tem smislu želimo tudi mi vsej naši javnosti: Vesele božične praznike!

Proračuni javnih korporacij.

Meseca oktobra vsakega leta imajo župani po vseh občinah izobesiti občinski proračun za bodoče koledarsko leto. Vsakemu volilcu pristoji skozi 14 dni pravica, da opozori župana na to ali ono postavko njegovega proračuna, da se zviša ali zniža ali vstavi za to ali ono občinsko potrebščino nova. Meseca novembra ali začetkom decembra sklepajo občinski odbori o tem proračunu: z dvetretjinsko večino. Sklep se mora razobesiti skozi 14 dni na občinsko tablo ter ima vsak volilec pravico pritožbe proti temu proračunu na velikega župana. Po preteku tega roka predloži župan originalni proračun z vsemi prilogami in pritožbami v rešitev in ev. potrdilo proračuna Velikemu županu, na kar dobe davčni uradi potrebne izkaze in navodila za izterjavo občinskih doklad.

V tem času sklepajo tudi okrajni cestni odbori svoje proračune za predstoječe koledarsko leto. Svoje izdatke krijejo s cestnimi dokladami na direktne davke.

Meseca novembra se sestanejo po zakonu tudi oblastne skupščine, ki sklepajo o potrebah oblasti. Tudi njih izdatki se krijejo z oblastnimi dokladami in nakladami.

Končno sklepa v tem času tudi finančni minister in finančni odbor parlamenta o državnem proračunu. Državni proračun se vodi pri nas od 1. aprila do 31. marca. To leto se imenuje **budžetarno** leto.

S tem pa še niso vse javne doklade izčrpale. Imamo še posebne okrajne doklade za zdravstvo ter šolstvo okraja in konečno tam, kjer je odpravljena bira, malenkostno versko in božjeslužno doklado kot nadomestek bire ali kot prinos za cerkvene zgradbe itd. za ripadnike dotične vere.

Z novim letom 1929 stopamo v območje **novoga davčnega zakona**. Za davčne zakone velja isto kot za vino, čim starejši, tem boljši. Občinske in druge doklade se zaenkrat še ne morejo izraziti v procentnem razmerju, ker donos novih davkov še ni poznan. Znane so le vsote, ki jih posamezne javne korporacije zahtevajo. Pri tem se opaža, da se te korporacije pri svojih proračunih prav malo ozirajo na obstoječo gospodarsko krizo in pomanjkanje denarja. Večina občin, okrajnih zastopov in oblastev **zvišuje** svoje zahtevke. Tako je n. pr. kočevska mestna občina sprejela z nemško večino proračun, ki zvišuje prejšnje proračune, ko je gospodarila slovenska večina, na trikratno višino, pri čemur so že pred letom doklade početvorili. Ljubljanski oblastni odbor je imel l. 1928 proračun v iznosu po Din 55 milijonov na razpolago, za l. 1929 pa zahteva 70 milijonov Din. Podobno je z mariborskim oblastnim odborom.

Državni proračun je ostal na približno isti višini kot lansko leto, 12 milijard Din. V tem obsegu kot lani se bodo tudi v l. 1929 gibali davčni predpisi.

Ako računamo, da imamo v državi 33 oblasti in da odpade na vsako povprečno 40 milijonov Din oblastnih davkov, vidimo, da nas stanejo oblasti kakih 13—14 milijard Din letno.

Nič manje občine. K temu pridejo še cestne in druge doklade, tako da mirno lahko računamo, da nas stane v Jugoslaviji javna uprava kakih 40 milijard Din.

Za naše pretežno poljedelsko in delavsko kmečko državo je pr 12 milijonih prebivalstva to vsekakor ogromno breme. Tem večje, ker se nahaja naše gospodarstvo v krizi ter vlada pomanjkanje denarja na vseh koncih in krajih. Saj pride pri teh številkah na vsakega državljanca in državljanke, všteti decu v zibelki nad Din 3000 letnih plačil za javno upravo.

—ic.

Tedenske vesti.

Proslava rojstnega dne Njegovega Velikanstva kralja Aleksandra se je izvršila po celi državi kar najsvečanejša. Enako proslava desetletnice obstoja države Srbov, Hrvatov in Slovencev ter zmage Entente z zavezniki nad centralnimi cesarstvi.

Umrli je odlični rodoljub gospod dr. Ivan Dimnik, odvetnik v Krškem, ljubljenec zlasti delavskih in revnih slojev. Naj bo plemenitemu možu ljubljena domača gruda lahka!

Prestavljen je iz Kočevja v Poljanice pri Dolenjskih Toplicah učitelj g. Alojzij Primožič. Bil je izboren glasbenik in družabnik ter ga bo zlasti mlajši slovenski naraščaj v Kočevju težko pogrešal.

Cercle francais Kočevje ima svoje družabne konverzacijske večere vsak četrtek ob 8. uri zvečer v Veliki kavarni desno. Novi lektor prof. Vey je te dni krožek obiskal ter se izredno zanimal za njegovo delovanje. Ob priliki napravi predavateljski večer s skioptičnimi slikami. Ker je bil predsednik dr. Sajovic odsoten, je gospoda profesorja sprejel tajnik prof. dr. Ilc. Gospod profesor si je zaeno z gospo soprogo ogledal tudi »Dijaški Dom«, ki mu je izredno ugajal.

Za profesorja francoščine na državni realni gimnaziji v Kočevju je imenovana gđc. dr. Strletova iz Ljubljane.

Nova tekstilna tvornica Kočevje, »Kočevje«, družba z o. z. že obratuje v dosedaj postavljenih objektih. Tvornica napravlja zlasti ponoči s krasno svojo lastno iluminacijo jako ugoden vtis.

Trasiranje železniške proge Kočevje Vrbovsko je končano.

Kolo jugosl. sester, podružnica Kočevje, bo obdarovalo letos za božičnico, nad 100 revnih šolskih otrok brez razlike narodnosti. Za tako akcijo je bil v Kočevju že skrajni čas.

Iz NRS.

Klub narodnih poslancev NRS se nahaja v znamenju čakanja. Večini poslancev se zdi, da se javnost še vedno ni toliko urila in da se zlasti na Hrvatskem še ni ustvarila ona atmosfera, ki omogoča **prevdarne in dozorele** volitve.

Zlasti je treba tudi počakati, da se vidi, ali je zveza HSS in Pribičevićeve SDS trdna in solidna politična tvorba ali pa le **taktičen pojav ad hoc**. Sor esni glasovi, ki trdijo slednje. Ti glasovi izhajajo predvsem iz položaja in stališča slovenskih demokratov. **Federalna Slovenija pvmenja konec slovenske SDS**, pa tudi na Hrvatskem s Pribičevićem ne bo v tem slučaju dosti boljše. Samoohranitev pa je tudi v politiki faktor, s katerim se mora računati. Resni politični krogi računajo vsled tega, da je **principijelno nasprotje** v teh te-

meljnih vprašanjih med SDS in HSS neprenestljivo ter **prelom** najmanje teoretični že podan. Računijo, da je le še vprašanje časa, da bo ta prelom viden tudi na zunaj.

Obstoja pa nevarnost, da si vprašanje federativne ureditve države prilasti-ta SLS in NRS ter s HSS stvorita zgodovinsko važen fait accompli. Zlasti ker Davidovičevih extra-tour očitvidno ni jemati preveč resno.

V vsakem slučaju se nahaja SDS v pre-karnem položaju. Da je februarja 1928 stopila zaeno s HSS v vlado, ko se je nudila tako lepa prilika, bi sigurno ne bilo 20. junija ter vseh njegovih posledic, ki pa se čim daljetem bolj obračajo v izključno škodo odsotne opozicije. Čas deluje za vladine stranke. In življenje ne pozna rekviminacij. Tudi po glasoviti septemberski seji Glavnega odbora NRS se je nudila KDK krasna prilika, da se oprime Stanojevića ter stvorijo z NRS ogromno večino v državi, ki bi držala lahko desetletja. Toda trma je bila očitvidno večja nego pamet. In tako so se, hočeš nočeš, tudi prijatelji KDK v NRS morali opredeliti na čakanje. Ker politika je **realizacija možnega**. A s trmoglavostjo ni mogoče voditi pametne politike. In s tem je KDK tudi v klubu NRS dosegla ravno nasprotno kot pa je bil njen interes: **Izredno enotnost kluba**.

Med tem čakanjem na dozoritev dogo-kov pa NRS ne drži rok križem. V klubu in po parlamentarnih odborih ustvarja načrte novih zakonov, ki naj ustvarijo čimpreje

enotnost zakonov v celi državi. A pred vratmi stoji državni proračun, tudi tega je treba brezpogojno čimpreje sprejeti. In tako gre politično in gospodarsko življenje svojo pot nemoteno naprej...

Seja mestnega odbora NRS Kočevje se vrši na Štefan dan dne 26. decembra ob 10. uri dopoldne v prostorih odvetniške hiše dr. Sajovica.

Srezki odbor NRS za srez Kočevje ima svojo sejo dne 30. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v odvetniški hiši svojega predsednika v Kočevju.

Vsem članom in prijateljem NRS — vsele božične praznike in srečno Novo leto.

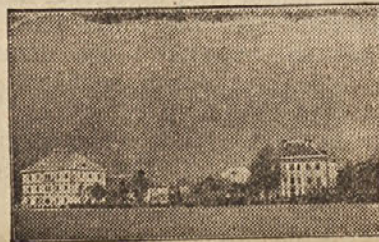
Velika kavarna

vošči vsem svojim cenjenim gostom in prijateljem

**Veselo in srečno
Novo leto 1929!**

Kočevje — Mila in Maks Mucolini.

Izdajatelj in urednik: Ferdo Jonke, Kočevje.
Tiskarna »Slovenija« v Ljubljani, Wolfova ul. 1.
Predstavnik za tiskarno: Alb. Kolman v Ljubljani.

DIJAŠKI DOM Kočevje.

Največji srednješolski tovrstni internat Jugoslavije.

Sprejema le dijake, ki so vpisani na Državni realni gimnaziji v Kočevju.
Pod vodstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Celoletna kompletna oskrbnina Din 6750.—.

Lastna ekonomija, — Lastni vrtovi. — Igrišča. — Sport. — Radio. — Strogo razdeljen čas za zabavo in učenje.

Zahtevajte brezplačen prospekt. ★ Telefon št. 12.

Zobni atelje

BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke PETER PETSCHÉ

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela.
Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica Kočevje, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavnica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Podružnice: Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor, Novisad, Sombor, Split, Šibenik.

Ekspozitura: Bled.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Menični eskont. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.